

LIETO SAUVOLA PITKÄSMÄKI

Asehaudan kaivaus

Jorma Leppäaho 1949

Jatetty 1.2.1950

Liedon pitäjän Sauvolan kylän Pitkäsmaen asehaudan
(n:ot 12157 ja 12179) tutkiminen 6 - 7. 7. 1949.

Asentaja Armas Laitio lahjoitti tohtori N. Cleven välityksellä 7. 6. 1949 museolle löytämänsä komean asehaudan kaluston, joka syksyllä 1948 oli tullut esiin suuren kaatuneen kuusen juurien alta läheltä Kivikosken v. 1936:n kaivausten luoteiskulmausta. Löytäjän kertomuksen mukaan kokoontaijutetut miekka, komea sotaveitsi ja lisäksi keihäänkärki sekä rautapuikon tapainen esine olivat olleet yhtenä kimpuna myrskyn kaataman kuusen juurien välissä. Pääluettelossa on piirretty esineet sellaisena kimpuna kuin Laitio ne kuvaili löytäneensä.

Allekirjoittanut sai valtionarkeologilta tehtäväkseen haudan tutkimisen. Tehtävän suoritin 6 - 7. 7. 1949. Lijetoon saavuin aamulla 6. 7., mutta Laition itsensä tapasin vasta illalla, vasta seuraavan päivän aamuna saatoin ryhtyä tutkimuksiin, joita koko ajan ukkos-sateet häiritsivät.

Pitkäsmaen kettufarmi on hävinnyt sotien aikana, mutta Kivikosken kaivausalueen luoteiskulma Laition arvion mukaan oli vielä hyvin näkyvissä, joten se vielä saatettiin ottaa kartoituksen perustaksi. N. 5 m alueen luoteiskulmasta itään oli kasvanut suuri kuusi, Sen ja kaivausalueen välissä on suuri kahteen kappaleeseen hajjennut kiven järkäle. Kuusi ja kivi näkyvät Kivikosken ottamassa kaivauskuvassa n:o 10603. Pari m. luonaaseen e.m. järkäleestä on toinen pienempi kivi.

Kuusi oli kaatunut miltei pohjois-luode-suuntaan. Esinekimppu oli Laition mukaan ollut "pitkälti toista metriä kannosta kaakkoon" osuen siis melkolailta molempien kivenjätkäleiden välimaille. Löytökohdasta ottamani valokuvan levy särkyi, mutta oli maasto tyypillistä myrskyn kaatamien kantoryteikköä. Löytökohdalla oleva kanto poistettiin juuri juurelta paitsi pohjoispuolelta, jossa suunnalla ei näyttänyt olevan mustaa maata ei löydöksiäkään tullut. Läheltä kannon tyveä löydettiin tulessa sulanut pronssikulkunen (12179:4), mutta muuten kantoa ympäröi melko löydötön vyöhyke.

Suurten kivenjätkäleiden välissä sensijaan osoittautui olevan n. 1,5 m läpimittainen pyöreähkö nokimaa-alue, jonka paksuus lienee alunperin ollut korkeintaan 20 - 30 cm. Peitteenä on voinut olla joitakin pienempiä kiviä, sillä sellaisia oli vielä kannonjuuren välissä nokimaan seassa, joka oli nousut juuri tältä kohtaa. Ei ole epäilystäkään, etteikö tuo matala palomaakuopanne ole juuri hauta, josta Laition löydös on peräisin. Mustasta maasta löydettiin "in situ" rautaveitsi (12179:1), suuren pronssisen rengasneulan rengas (12179:2) ja siihen kuuluneet Torinvasara-pinsetit (12179:3). Pari kourallista nokisia luunsiruja, kovassa kuumuudessa osaksi sulaneita saviastianpalasia j.n.e. saatiin nokimaakerroksesta. Osa viime mainitun tapaisesta löytöaineistosta on palokuopanteesta, mutta pieni osa siitä on ulkopuolelta kuopanteen. Kaivajien erehdyksen vuoksi löydöt pääsivät sekaantumaan. Alue kivenjätkaleistä ja haudasta Kivikosken kaivausalueeseen jäi systemaattisesti tutkimatta, mutta tehtyjen koepistojen nojalla sen saattoi olettaa olevan löydöttöman. Paksua nokimaatakaan ei näyttänyt

olevan. En katsonut olevan enää aihetta jatkaa kaivauksia,
kun työvoiman ^{jatkuvuutta}saanti näytti olevan aivan sattuman varassa.

Helsinki 30. 1. 1950.

Jorma Leppäaho
Jorma Leppäaho

Lieto, Sauvala, Pitkäsmäki
Asehauta (n:ot 12157 ja 12179)
J. Leppäaho 1949
1:25

tutkitun alueen raja - - -

E.Kivikosken
v. 1936:n
kaivausalue

